

Enkelte historier fra krigens tid har aldri fått noen plass i krigslitteraturen. Nå har forfatteren Egil Ulateig gjort en innsats på dette området. Han har fortalt historien om nordmenn som holdt kontakt med de tyske «speiderguttene», de som okkuperte landet, og ga dem opplysninger om det de klarte å få rede på om blant annet illegalt motstandsarbeid, flyktningruter osv. Av hjemmestyrkene ble de kalt angivere og likvidert «uten lov og dom».

Her er en annen liten historie, som heller ikke har fått plass i krigslitteraturen: Den 26 år gamle studenten Ludvig Daae Løvestad forsøkte å hjelpe noen over til Sverige etter at de hadde kommet i Gestapos søkelys. Løvestad hjalp dem fordi en annen flyktninglos nettopp var tatt hånd om av det samme Gestapo. En angiver hadde vært på ferde.

Om kvelden 22. februar 1945 reiste Løvestad fra Oslo Ø. sammen med to, eller kanskje var det tre flyktninger. Ved Espa stasjon, sør i Stange, gikk de av toget for å ta fatt på turen over skogen mot svenskegrensen. Løvestad skulle følge dem den første etappen over til Nord-Odal.

En som hadde kontakt med «speiderguttene» hadde sett noe, og hørt noe som han helst ikke skulle ha sett eller hørt. Han ble angiver den kvelden.

På Espa stasjon stod to menn gjemt bak noen busker. Den ene var lensmannsfullmektig i Stange, han hadde tidligere tjenestegjort i Gestapo. Den andre, som kom fra Lillehammer, var fortsatt i Gestapos tjeneste. Det tok bare noen sekunder å legge Løvestad og de andre i håndjern, og etterpå gikk turen til Hamar kretsfengsel der den tyske fengselskommandanten, Johannes Thorau tok imot.

Lensmannsfullmektigen, gestapisten og fengselskommandanten vekslet om å banke løs på den 26 år gamle studenten. Først med knyttnevene, så med en 70 cm lang gumislange med stålwire i. Fengselskommandanten brukte også det store nøkkelknippet sitt som slagvåpen. Blodet rant.

Etter en stund kom den fungerende NS-politimesteren i Hamar til fengselet, og mesteren var ikke snauere enn at han tok sin tørn med slag og spark.

Utslitte etter det tunge arbeidet, var det bare såvidt at de fire klarte å bære Løvestad ned i fengselets mørkecelle. Der satte de ham på gulvet, trakk de sammenlenkede hendne hans over knærne, og låste ham fast i denne stillingen med en stakk som de trådte mellom bein og armer.

Slik forlot de 26-åringen i den mørke og fuktige cella, og slik døde han i løpet av natta. Angiveren ble ikke likvidert. Ikke dømt på annen måte heller.

Egil M. Kristiansen

110072

HD 12/11-96